

Inhoudsopgave

Voorwoord	7
Inleiding	13
1 De pensioenindustrie	21
Premies en beloftes	21
Collectiviteit en verbinding	27
Zeggenschap en betrokkenheid	31
Systemen en solidariteit	38
Generaties en dankbaarheid	46
2 Vandaag en morgen	55
Heden en toekomst	55
Financieel multitasken	60
Levensfasen	67
3 Werk en ouderdom	75
Werk als opdracht	75
Werken en dienen	82
Geniet van werk	88
4 Geld en vertrouwen	93
Verzamel geen schatten	93
Maak je geen zorgen	99
Laat je niet verleiden	104
Geniet van geld	109

5	Schuld en macht	115
	Geef het terug	115
	Werk voor vrijheid	121
	Schuld en groei	127
	Geniet van geven	135
6	Talenten en ondernemerschap	141
	Ondernemende slaven	141
	Liefde en ontzag	147
	Rechtvaardigheid en genade	152
	Kapitaal en arbeid	158
7	Winst en verlies	167
	Passief rendement	167
	Risicomanagement	174
	Belastingherziening	181
	Kosten van rijkdom	187
8	De toekomst	193
	Financiën in de eindtijd	193
	Toekomst en trouw	202
	Dankwoord	211
	Literatuur	213
	Noten	215

Inleiding

Mijn verlangen is dat mensen inzicht krijgen in het onderwijs dat de Bijbel geeft over geld. Graag neem ik je mee naar wijsheid die als uitgangspunt kan dienen voor een nieuwe kijk op financiën en een krachtig instrument kan zijn om elkaar mee lief te hebben.

Dit boek begint met pensioen, een onderwerp wat vooral ouderen bezighoudt en waar veel geld in omgaat. In Nederland krijgt men vanaf een bepaalde leeftijd AOW uitgekeerd. Dit is een maandelijkse uitkering van de overheid. Alle werkenden betalen hier premie voor. Daarnaast zijn er ook pensioenfondsen. De meeste werknemers zijn verplicht bij aangesloten bij een pensioenfonds. Zij betalen samen met de werkgever een premie aan het pensioenfonds van hun branche. Het geld in het fonds wordt belegd en vanaf de pensioenleeftijd ontvangen deelnemers maandelijks een pensioenuitkering. De hoogte van deze uitkering is toegezegd door het fonds, gebaseerd op de ingelegde premies en verwachte beleggingsrendementen.

Ondernemers, zoals zzp-ers en mkb-ers, bepalen zelf of zij pensioen opbouwen, bijvoorbeeld via een bank of verzekeraar. Stel dat iemand bijvoorbeeld werkt van zijn 20e tot 70e jaar, hierbij modaal verdient en AOW en pensioenpremies betaalt. In totaal wordt er dan zo'n € 450.000 aan premie betaald.¹ Het gaat dus om grote bedragen! In de pensioenpotten van werknemers zit tegenwoordig zo'n € 1.500 miljard. Ook ondernemers hebben bij elkaar veel geld gereserveerd voor pensioen. Het gaat dus om ontzettend veel geld, maar toch lijkt al dit geld op het moment van schrijven van dit boek niet voldoende om alle beloofde uitkeringen te kunnen betalen. Hoe kan dat?

Een belangrijke oorzaak van de financiële crisis van 2007/2008 was de hoge schulden. De hoge hypotheeken en andere schulden van mensen en banken maakten de economie kwetsbaar. Momenteel zijn we echter aangekomen bij de overtreffende trap van schulden en dat zijn beloftes. Het gaat dan om schulden die nog niet zichtbaar zijn, maar die in de (nabije) toekomst wel betaald moeten worden. Dit betreft toezeggingen zoals AOW en pensioen. Kort gezegd zijn de premies niet voldoende om de hoge uitkeringen te kunnen betalen. De overheid legt jaarlijks miljarden euro's bij om de AOW te kunnen uitkeringen en vanwege de vergrijzing wordt het gat tussen ontvangen premies en betaalde uitkeringen in de komende jaren steeds groter. Ook bij pensioen wordt het tekort steeds groter en blijkt er niet genoeg geld om alle pensioentoezeggingen uit te kunnen betalen. Van alle verplichtingen is niet duidelijk hoe deze ooit betaald kunnen worden. De verplichtingen groeien ons boven het hoofd.

Ik vind het bijzonder mooi om financiële en geestelijke zaken niet van elkaar te scheiden. De Here Jezus heeft veel gesproken over geld. Blijkbaar is het van groot belang dat wij van Hem leren hoe we met geld omgaan. Toch is pensioen momenteel vooral het domein van de overheid en de pensioenindustrie. Met de pensioenindustrie bedoel ik het geheel van fondsen, banken en verzekeraars en de bijbehorende externe partijen, zoals pensioenuitvoerders en daarachter weer (zaken)banken, vermogensbeheerders, investeringsmaatschappijen en andere tussenpersonen en adviseurs.² In christelijke kringen hoor ik maar weinig over pensioen. Pensioen lijkt hiermee slechts een financieel onderwerp te zijn, waar God weinig mee van doen zou hebben. Ook wijzelf kunnen er vaak weinig mee, omdat pensioen vaak onbekend, onduidelijk en onzeker is. Een gevolg is dat we God hier niet meer in zoeken, ons voegen naar het stelsel en we al snel vertrouwen op de manier waarop zaken in Nederland nou eenmaal zijn geregeld. Maar pensioen gaat over werk en geld en dat zijn zaken waar de Bijbel diepgaand over onderwijst. Ik ben op onderzoek uitgegaan en heb ik er verستeld van gestaan dat Gods Woord ons hier zoveel over zegt. Zo is er bijvoorbeeld de gelijkenis van slaven die geld kregen om daar handel mee te drijven. Sommigen investeerden en een ander zette het geld apart. Door deze en vele andere Bijbelgedeelten is het thema pensioen voor mij in een veel breder perspectief komen te staan, omdat het eigenlijk gaat over investeren en werken aan Gods hand. Jouw baan en onderneming doen ertoe. Je kunt daarom geen afstandelijke of zelfs onverschillige houding aannemen ten opzichte van geld. Wanneer je beseft dat God je het geld toevertrouwt,

dan wordt duidelijk dat Hij betrokkenheid vraagt. God heeft plannen met je geld en dat is waar dit boek over gaat, zowel voor particulieren als ondernemers.

Door het boek heen zal je steeds meer ontdekken dat financiën bijna alle aspecten van je leven raken. Er komen dan ook diverse invalshoeken en spanningsvelden aan bod. Denk hierbij aan arm en rijk, zwoegen en genieten, vertrouwen en verantwoordelijkheid, bezit en schuld en ondernemerschap en risico. Hierbij is niet de insteek om winst of zekerheid te creëren, maar om meer te gaan beseffen hoe God Zijn leven in je wil vormen. Ik heb hierbij gezocht naar wijsheid en niet zozeer naar regels over goed of fout. De boom van kennis van goed en kwaad is zogezegd een andere dan de boom van leven.³ God verlangt ernaar om je Leven te geven. “Want zo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft.”⁴ Ik wil je daarom aanmoedigen om niet te zoeken naar wat wel en niet zou mogen, maar om te zien wat liefde is. Zoek God zelf en je zult Hem vinden. En Hij laat zich vinden via Jezus, de Zoon van God, die zegt “Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven”.⁵

Jezus heeft veel gesproken over financiën en ons hart hierbij. In deze inleiding beginnen we met een gelijkenis die gaat over kenmerkende thema's bij pensioen. Nadat Jezus een vraag kreeg over het delen van een erfenis, bracht Hij dit onderwerp zelf ter sprake. Er was namelijk een man van wie vermoedelijk zijn ouders waren overleden. Deze man wilde dat de erfenis verdeeld zou worden tussen de

kinderen. Dit lijkt eerlijk en solidair. Toch beaamde Jezus dit niet. Sterker nog, Hij nam afstand van het onderwerp en vroeg bovendien wie Hem aangesteld had als rechter of mediator. Vervolgens ging Jezus in op de hebzucht van mensen en het opbouwen van vermogen. Hij vertelde over een man die gestopt was met werken en die ging genieten van de schatten die hij had verzameld.

Lukas 12: 13-21⁶

En iemand uit de menigte zei tegen Hem: Meester, **zeg tegen mijn broer dat hij de erfenis met mij moet delen.** Maar Hij zei tegen hem: Mens, wie heeft Mij tot rechter of verdeler van een erfenis over u aangesteld? En Hij zei tegen hen: Kijk uit en wees op uw hoede voor de **hebzucht.** Immers, al heeft iemand overvloed, zijn leven behoort niet tot zijn bezit. En Hij zei tot hen een gelijkenis en sprak: **Het land van een rijke man had veel opgebracht.** En hij overlegde bij zichzelf en zei: Wat zal ik doen? Want ik heb geen ruimte om mijn vruchten op te slaan. En hij zei: Dit zal ik doen: ik zal mijn schuren afbreken en grotere bouwen en ik zal daarin al mijn koren en al mijn goederen opslaan. En ik zal tegen mijn ziel zeggen: **Ziel, u hebt veel goederen liggen voor veel jaren. Neem rust, eet, drink en wees vrolijk.** Maar God zei tegen hem: **Dwaas! In deze nacht zal men uw ziel van u opeisen; en wat u gereedgemaakt hebt, voor wie zal het zijn? Zo is het met hem die voor zichzelf schatten verzamelt en niet rijk is in God.**

De onderwerpen in deze gelijkenis worden in dit boek uitgewerkt. Het eerste hoofdstuk begint direct met de beloftes van pensioenuitkeringen en het achterliggende systeem. Geef je je geld aan de pensioenindustrie en aan wie draag je je vermogen over? In hoofdstuk 2 wordt uitgewerkt hoe je in elke levensfase je geld en arbeid dienstbaar kunt houden aan God. Daarna sta ik stil bij werken. Wat is de Bijbelse achtergrond van arbeid en wat zegt Gods Woord over een pensioenperiode? Is het bijvoorbeeld de bedoeling om twee dagen in de week te werken voor je pensioen? Geld speelt hierin een grote rol en de macht hiervan komt aan bod. Hoe laat je je niet verleiden door bezittingen of schulden, maar laat je je leiden door God? Waarvoor gebruik jij je geld en hoe kun je ervan genieten? Ook komt aan bod hoe je kunt toewerken naar vrijheid en delen vanuit liefde. Hoofdstuk 6 gaat over geld dat God je toevertrouwt. Aan de hand van de gelijkenis van de talenten zien we verschillende reacties van mensen op de investering van hun heer. Van wie is jouw geld? En hoe ga je om met rendement en risico? In het laatste hoofdstuk volgt een schets van de financiële situatie in onze (eind)tijd met rijkdom en crisissen. Wat hebben je financiën te maken met de terugkomst van de Here Jezus? En hoe werkt dat geestelijk en praktisch?

In dit alles vind je richting om schatten te verzamelen in de hemel.

Gods zegen.

Cees Ravensbergen

Leiden, 2020